

СЕМАНТИЧНА ДЕВІАЦІЯ ЯКІСНО-КІЛЬКІСНИХ АТРИБУТІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ

С. О. Швачко, д-р філол. наук, професор;

І. К. Кобякова, канд. філол. наук, доцент

Сумський державний університет,

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна

E-mail: shvachko.07@mail.ru; kobyakova@ukr.net

*У статті йдеться про семантичні девіації у номінативних та комунікативних одиницях (об'єкт дослідження), їх чинники в англомовному дискурсі (предмет дослідження). Фокусується увага на групі лексем багато, мало, що вживаються на позначення однойменних понять. Емпатується увага на текстоцентричному підході до осмислення комунікативних одиниць – прислів'їв в корелюючих мовах англійській та українській. Інтегративним моментом зазначених комунікативних одиниць є їх структурно-семантичні характеристики. Прислів'я – це ущільнені речення, яким притаманні сингулярна топіковість, семантичний синкретизм (інтеграція інформативної та аксіологічної функцій). Відмінною рисою корелюючих текстів є дискретність та недискретність англійських прислів'їв на відміну від українських аналогів. Пор. англ. *a few / little, many / much* (укр. *мало, багато*). Ізоморфним є атрибутивний характер номінації багато, мало. Корелюючі лексеми потребують наявності означуваних референтів, контактування з детермінованими лексемами. Досліджувані лексеми віддзеркалюють дієвість синкретизму, поляризації та лакунарності. Поляризація є візуально очевидною внаслідок топікової представленості, а також аналізу текстових ситуацій, в яких значення «мало», «багато», взаємозамінюючись, поляризуються в оцінках «добре», «погано».*

Ключові слова: семантична девіація, синергетика, поляризація, прислів'я, поняття добро, зло.

Вступ. В статті йдеться про аксіологічне навантаження якісно-кількісних лексем англійської мови (**об'єкт дослідження**), їх синкретичний стан та чинники (**предмет дослідження**). Матеріалом обрано англійські лексеми із значенням позитивного та негативного навантаження. **Актуальність** теми обумовлена її малодослідженістю, а також зростаючим інтересом лінгвістів до теми лакунарності у модусах мови, мовлення, мовленнєвої поведінки. Фокус уваги зосереджений на дослідженні прагматичних аспектів індефінітної ендозони, лінгвокогнітивного буття парадигми понять «багато» та «мало». Матеріалом пошуку слугують аутентичні наукові розвідки з релевантних проблем, а також авторські спостереження та узагальнення.

Концептуальний аналіз ословлених понять є вельми валоративним для осмислення теорії та практики перекладу. Правомірним вважаємо емпатувати увагу на маркуванні понять «мало» та «багато» у річищі теорії концептуалізації та категоризації, комплексного гносеологічного підходу до етнологічно-онтологічних рис екстеріоризаторів, до розпізнання механізму добудови, про питання самоорганізації та самоконтролю в процесі жанрової еволюції та її топікальності [1; 2].

Парадигма «багато»/«мало» представлена в англомовному дискурсі на теренах сучасної методології – в дусі антропоцентризму, синергетизму, в модусах мови, живого мовлення та мовленнєвої поведінки, у процесах конвергенції та дивергенції, пролонгації, компресії, хаосу та порядку, в лінійному та нелінійному кодуванні, у парадигмі адекватного та еквівалентного перекладу, у семіозисі диктуму та фактуму, імплікації та екстеріоризації, первинного та вторинного конструювання, у процесі будови та добудови мови [3].

Аксіологічний характер пізнання є вельми ургентним в річищі осмислення онтологічно-гносеологічної єдності лінгвокогнітивних процесів семантизації. Аксіологічний компонент – обов'язковий референт позначення референта. Оцінка

має свій семантичний дизайн. Вона вмотивована негативним або позитивним змістом. Оцінка орієнтована на адресата. Оцінювання має щільне представлення у прислів'ях. Спрацьовують при цьому різні чинники – емоційний, естетичний, утилітарний, моральний, соціальний та стандартний. Оцінка – це соціально усталене або візуально зафіксоване позитивне/негативне бачення суб'єкта. Оцінка маркована експліцитно або імпліцитно. Параметризація оцінки включає адресанта, адресата, референта, стандарт оцінювання, атрактори та репелери, діагностування жартів, спонукальну інтенцію експресивного ословлення, соціальні вподобання. Оцінне значення пронизує диктум та фактум висловлення як такого, що спонукає адресата до реалізації ідеалізованої моральної моделі поведінки, до актуалізації комунікативного наміру. Негативна оцінка полягає у зміні поведінки адресата в кращу сторону, вербалізує осуд негожої манери, виправлення негативного стану справ. Спонукування таким чином є неможливим без звернення до оцінки. Негативна оцінка дій – висловлення осуду. Це – прагнення запобігти небажаним діям. Це – ілюкувативний потужний мотив до бажаного перфомативу. Це – інтеграція спонукування та загальної або часткової оцінки. Це – ословлення, представлені, в основному, низкою ад'єктивів та субстантивів на позначення шкідливих, несприятливих референтів.

Для того, щоб позначати оцінку, необхідно мати позначуване, оцінюваний денотат. «Мало» та «багато» семантизуються адресно. Ці оцінки є компарабельними між собою та стосовно до пізнавальних результатів [4]. Не завжди «багато» має однойменну сему та позитивну оцінку. Пор.: укр. *Що занадто, то не здорово*; англ. *More than enough is too much*. Це положення матеріалізується у цілій низці прислів'їв англійської та української мов.

Багато розмови, а розуму мало / Much ado about nothing.

З великої хмари та малий дощ / A small leak will sink a great ship.

«Мало» може семантизувати позитивне оцінювання:

З малої іскри великий вогонь (буває) / A little spark kindles a great fire.

З малої хмари великий дощ буває / A small rain lays great dust.

Краще менше та краще / Better less, but better.

Малі діти їдять кашу, а великі – голову нашу / Children, when they are little, make parents fools, when they are big they make them mad.

Підсвідомо вважаємо, що багато краще ніж мало:

Дитині дай волю, так сам підеш у неволю / Too much love of the parent corrupts the youth.

Робити із мухи слона / To make a mountain out of a molehill.

Скільки голів, стільки й умів / Many men, many minds.

Тихіше їдеш, далі будеш / The more haste, the less speed.

Вагомим є оцінювання в режимі багато::мало :

Хто багато говорить, той мало робить / Great talkers are little doers.

Говори мало, слухай багато, а думай ще більше / Be swift to hear, slow to speak.

Парадоксальним при цьому та неочікуваним є іронічні висловлювання типу англ.:

The more we study, the more we know.

The more we know, the more we forget.

The more we forget, the less we know.

The less we know, the less we forget.

The less we forget, the more we know.

What is the use of study?

Перевернуте алогічне висловлювання стилізувалося неопозитивними елементами з ефектом оцінювання «навпаки». Поляризація спрацьовала при виборі комедійного представлення дидактичної настанови. Напрямки несерйозного представлення є лагунарними по відношенню до серйозного бачення референтів як такими, що позбавлені здорового глузду, канонізованих лакун.

Поняття «багато» та «мало» пов'язане таким чином з пізнавальним процесом, результати якого ословлюються точно або невизначено, неточно або приблизно,

апроксиматично або індефінітно. Семантизація понять «багато» та «мало» актуалізується у кластері прислів'їв з однойменними лексемами. За традицією у конгруентних словах позначаються семи «багато», «мало». Контрастивний аналіз зазначеної парадигми прислів'їв верифікує спостереження та обґрунтування тези про те, що прислів'ям як малим текстам притаманне явище семантичної щільності та девіації. Темо-рема-тична щільність включає синкретичну діаду інформативності та спонукування. Пор. прислів'я з семою «багато»:

Багато бажати – добра не бачити / All cover, all lose.

Багато грошей – багато друзів / The rich has many friends.

Багато пити – мало жити / Drinking a lot, living a little.

Оцінні преференції надаються в прислів'ях:

Більше діла, менше слів / Deeds, not words. Actions speak louder than words.

Хто більше читає, той більше знає / The more one has, the more one wants.

Кашу маслом не зіпсуєш / Store is no sore.

Прислів'я із семою «мало» також утворюють декілька семантичних парадигм на позначення індефінітної оцінки:

Коротко і ясно (багато в декількох словах) / Brevity is a soul of wit.

На правду мало слів / Truth needs not many words.

Компаративна валоративність спрацьовує у симбіозі:

Слів густо, а в животі пусто / Hungry bellies have no ears.

Сума правд є неправдою / Too many truths are untruth.

Де багато гончих – там зайцю смерть / Many hounds may soon worry one hare.

Де руки й охота, там скоро робота / Many hands make light work.

Хто багато спить, той мало живе / The more I sleep the less I live.

Прислів'я як готові одиниці мови мають гуманний характер, інтендують побажання доброго начала та анігіляції зла, недоброзичливих вчинків, моральних ляпсусів, негідних вчинків. Прислів'я – це компресовані фольклорні малі тексти моралізаторського наповнення, як такі, що пропагують кращий досвід та креативне мислення. Дидактична цінність досліджуваних текстів полягає в ідентифікації лакун, в осмисленні їх чинників, текстоцентричної еволюції, лінгвокогнітивного буття атракторів та репелерів, лінгвокреативних аспектів номінативних та комунікативних одиниць у перекладацькій практиці. Дидактичний підхід до прислів'їв передбачає компетентну грамотність (культурну та лінгвістичну), механізм кодування та декодування, красоту слова та інтеграцію з думкою.

Вкраплення в шкалярне омовлення результатів когнітивного процесу свідчить про те, що пізнання – це вічний ментальний процес, білі плями якого відкриті для дельтакулізації, для поглиблення теорії наукової картини світу. Ідея Небуття, Відсутності, Ніщо не закрита для лінгвістичного пошуку, розкриття таїн об'єктивного світу. Дієвим є принцип не знаємо → пізнаємо → ословлюємо [5].

Оцінювання предметів у процесі спілкування відбувається шляхом мовних одиниць, зареєстрованих у словниках та в пам'яті носіїв мови, а також – шляхом використання інновацій, що з'являються у нестандартному образі. Поява номінацій *Багато* та *Мало* в епідигматичному домені є вельми валоративною для осмислення тенденції розвитку топікових парадигм, процесів еволюції та інволюції, конвергенції та дивергенції, дієвості законів антропоцентризму, динамізму та адаптивності. Діючими та універсальними залишаються закони синергетики («співпраця» – паттерни самоорганізації та самоконтролю). Діахронічні вкраплення в епідигматику є релевантними для семантичного та формального девіаційного буття об'єктів. Номінативні одиниці (НО) представлені у мовному модусі двома групами – назвами предметів та понять. НО кожної із них мають альтернативний статус творення або перцепції, але при цьому обов'язковим є використання прецедентного досвіду носіїв мови. Явище мовного синкретизму (різновиди від бісемії до полісемії) свідчить про те, що семантичне буття кожного слова в процесі своєї еволюції девіюють в іншу семантичну нішу. Ретроспективне буття кожного слова «вітає» нове призначення, а

це потребує відповідного коментування та тлумачення. Коли сема слова нігілюється, нове значення стає узуальним, а з часом – стабільним. При цьому старе значення може зникати, архізуватися, лакунізуватися, а діахронічні вкраплення нагадують про зв'язок цивілізацій. Зв'язок часів є вельми значущим для експлікації лінгвокогнітивних процесів. Експерти епідигматики відкривають родзинки лінгвокогнітивного буття мовних одиниць, але при цьому лакунарність не зникає. Буття у мові відбиває буття думки. Але думка, як хмара, не завжди падає рясним дощем. У лінгвістичній науці скриті білі плями є вічними об'єктами творчого пошуку. Сага про ніщо, про білі плями, про пусті клітини є топіковою, особливо – у дефініціях аутентичних словників. Дефініції не є завжди останньою інстанцією експлікації [5].

Поняття *Мало* /*Bagato* розкриваються у лінгвістичному аналізі за допомогою їх маркерів на морфемному, лексичному, граматичному, фразеологічному рівнях мови. Пор. англ.: *bluish, fiftyish, sweetish, milliard, coward, booklet, fearless, polyglot, minitext, polysemy, underdo, overvalue*. Афікси на позначення *Мало* /*Bagato* мають різні етимологічні витoki та прояви у мовних підсистемах. Поліаспектність зазначених маркерів гідна уваги лінгвістів, зацікавлених у проблемах *Ніщо, Дещо, Мало, Багато*.

Причетним до стилістичного феномена є оксиморон, що ословлює об'єкт неочікувано. Пор. англ.: *low skyscrapers, horribly beautiful, sweet sorrow, poor millionaire, crying silence, littlest great man, darkly pure, open secret, sun weather friend, worst friend, uncrowded crowd*. Асемантична валентність генерує й стилістичний засіб літоти, яка омовлює компоненти *Мало*, зменшення шляхом словесної образності.

Експліцитні та імпліцитні засоби контрасту є вельми фреквентивними: англ. *hope is a good breakfast but is a bad supper* (Bacon); *A rich man is nothing but a poor man with money* (G. Mencken); *Discontent is the first step in the progress in a man or nations* (O. Wilde); *When it is not necessary to change it is not necessary to change* (West); *We can't make you rich but we guarantee to keep you well heeled* (unauthorized). *Nothing is worth doing except when the world says it is impossible* (O. Wilde).

Релевантними до *Ніщо* є саги про його «побратимів»: укр. *Дещо, Щось*, рос. *Нечто, Негогда, Негде*, англ. *Something, Certain*.

Філологічний досвід свідчить, що немає незначних слів, діючими є творчі пошуки, зусилля для розуміння таїн семіотичних одиниць англійської мови для омовлення референтів, дієвості соціальних та лінгвальних факторів. Валоративними залишаються принципи динамізму, адаптивності, антропоцентризму. Концептуальне бачення об'єкту дослідження базується на осмисленні досвіду лексикографів, експертів-дослідників із релевантних питань. Комплексний аналіз кластерів номінацій *Багато, Мало* стосується їх етимологічних витоків, лексичного та граматичного наповнення, епідигматичних тенденцій семантичних та формальних девіацій [6].

Домінантними в парадигмах *Мало* / *Bagato* є лексеми: *little / few, much / many*. Пор. *Much water, to swim much, to be one too many, the little small quantity, take very little pain*. Вибір слів в англomовних парадигмах детермінується чинником дискретності та недискретності денотатів. Кількісні ознаки притаманні як предметам, так і явищам, про що свідчать монолексемні та полілексемні одиниці типу англ. *small, little, much, little green man, Little Fox, much ado about nothing, to eat much, to think much, to have a few, but not many, many a man, many a time*.

Лексема *little* та її варіанти звучать алітеративно у секундарних одиницях типу англ. *hopeless, fearless, last but not least, Lesser Asia*. У дериватах з *-less* суфікс не зберігає квантитативної семи, що не є притаманним суфіксу *-most (furthermost)*. Лексикографічна паспортизація досліджуваних слів презентує їх синонімічні паралелі, алоніми: ***much*** – *a great quantity, a good quantity, a lot of, great in quantity, amount, extent, degree*; ***many*** – *a lot, a large indefinite number, numerous, considerable, not few*; ***little*** – *not enough, not much, a small amount of quantity*; ***few*** – *not many, not enough, a small number of quantity*. Зазначені слова тяжіють до лексико-семантичного

поля кількості, про що свідчать їх спільні алоніми (*quantity, number*), взаємоназивання (*many – not few, little – not much*), спільні конкретизатори (*good, numerous, considerable, enough*). Ознака кількості специфічно маркується на епідигматичному векторі [7].

Пор. англ.: *muchness, many-sided, many-staged, fewness, little-go, littleness, the least, the many*, etc. Валоративність зазначених номінацій проявляється в процесах лексикалізації словосполучень, збільшення корпусу фразеологізмів. Наприклад: англ. **little** – *green man, Little Fox, little by little, not a little, too little, after a little, little things, from little on; least said and soonest mended; make less of something*; **much** – *much of a size, much of muchness, much of what you say, how much?, too much for me, all the more, so much the more*; **many** – *many a man, many a song, many a tongue, many a time, as many the same, as many again, one too many, how many?*; **few** – *to have a few not many*.

Досліджувані слова представлені у фразеологічних полілексемних одиницях типу англ. *Little things amuse little minds; Much ado about nothing; Much water has flown under the bridges since that time; Too many cooks spoil the broth; There has been many a peck of salt eaten since that time; Many a little makes a mickle, least said and soonest mended; to make less of something*.

Кількісні значення дескриптуються синтаксичними словосполученнями типу англ. *row – a number of persons or things in a line; ruck – a number of ordinary, commonplace people or things; school – a large number of fish swimming together; scores – very many; school – a great number (esp. of fish in school); squadron – a number of large warships; stack – a large quantity (heap, a pile); superabundant – very abundant; surfeit – too much (for drink); swarm – a large number of moving creatures; thousands of – a large number; train – a number of railway coaches; unnumbered – too many to count; variety (sing.) – a number or group; volley – a number of missiles*.

Стилістичний прийом *litotes* перегукується з лексичною експліцитною парадигмою: англ. *little ways, little singer, from little up, the more you know – the more you forget, the more you forget – the less you know; the last but not least; the more haste the less speed*. Семантично близьким словам аксіоматично притаманні спільні епідигматичні вектори. Так, прикметник *small* («*little*», «*not large*») відкритий тенденціям формальних та семантичних девіацій). На відміну від *small* лексема *little* генерує граматикалізований суфіксом *-less*. Ступені порівняння *small* позначені синтетичністю. Пор. англ. *little- or less or lesser; littlest, least. Small refers to size, amount; degree; duration; small brevity*.

Поняття *Багато* та *Мало* позначаються не тільки однойменними одиницями. Існує ціле поле гетерогенних маркерів їх омовлення. Пор.: англ. *booklet, birdie, manysided, polysemy, multitude, minority, majority, numerous; a slice of bread, a tiny number of people, a fair amount of money, oceans of wishes, thousands of pardons, miles of roads, bushels of girls*. Семи «багато», «мало» реалізуються експліцитно: морфемами, словами, вільними та фразеологічними словосполученнями. Стабільним джерелом поповнення лексико-семантичної парадигми виступають, з одного боку, числівники, а з іншого, – слова міри та ваги, що генерується процесами детермінологізації вихідних термінів [4].

У корпусі англійських позначень *Багато*, *Мало* виокремлюється група одиниць з немаркованими (або майже немаркованими) у поверхневій структурі імпліцитними смислами, що притаманне пареміям в інтралінгвальних та інтерлінгвальних культуремах. Пор.: англ. *Be swift to hear, slow to speak* – укр. *Говори мало, слухай багато, а думай ще більше*; англ. *A small rain lays great dust* – укр. *З малої хмари великий дощ буває*; укр. *Що занадто – то нездорово*. – англ. *More than enough is too much*; укр. *Де руки й охота, там скоро робота* – англ. *Many hands make light work*; укр. *Дитині дай волю, так сам підеш в неволю* – англ. *Too much love of the parent corrupts the youth*.

Номінаціям понять *Багато*, *Мало*, *Ніщо* притаманне явище спустошеності, деквантифікації. Це спостерігається в семантичній девіації суфікса *-less*, що

генетично походить від *little* (точніше – компаративної форми *less*). У словах з морфемою *-less* десемантизується кількісне значення, скоріше позначається його відсутність. Пор. англ. *fearless, hopeless, homeless*. Семантична спустошеність та деквантифікація простежуються також у фразеологізмах з іншими одиницями, які зазвичай еволюціонують від предметного значення. Пор. англ. *two heads are better than one, to miss a mile, thousands of pardons, inches of love, scruples of conscience, ells of beer, span of life, bushels of girls, fathoms deep in love, one in a thousand*; укр. *борода з лікоть, а ума з ніготь, пучок радості, купка осель, баняк розуму*, тощо.

Десемантизація кількісних одиниць спостерігається у скоромовках та курйозах типу англ. *An ounce of good life is better than a pound of pardon; Peter Piper picked a peck of pickled pepper; how many ifs go to a bushel? To make a pint measure hold a quart*. В англійській мові виокремлюється об'ємна парадигма лексичних конкретизаторів на позначення партитивності та збірності. Пор. англ. *a piece of chalk, a bit of bread, a cake of soap, a slice of lemon, a lump of sugar, a cake of soap, a sheet of paper, a bar of chocolate, a flock of birds, a flight of doves, a heard of cows, a team of horses, a bill of cotton, a crowd of people*, etc. Спустошеність числівників спостерігається у прикладах типу англ. *To make both (two) ends meet; to be as cross as (two) dogs over one bone, when (two) Sundays meet together, to be in (two, twenty) different minds, to look two (nine)ways for Sunday, to be like (two) peas, as drunk as (seven) lords*.

Лексеми *little, few, much, many* на синтаксичних просторах англомовного дискурсу представлені різними частинами мови, що детермінуються семантичним навантаженням та синтаксичною позицією. Пор. англ. *He knows a little of everything, after a little you will feel better, from little up he has made a less of reading. Less did he think of little ones? Will you come a little way with me?* До архаїчних структур тяжіють словосполучення типу *many a man, many a story*, тощо.

Актуальність номінацій *Bagamo, Мало* об'єктивується їх наявністю у:

- списках етимологічних дублетів *far – father, further – farthest, furthest; late – later, latter – latest, last; little – littler, less, lesser – littlest, last*;
- семантичній девіації, у сплесках десемантизації (*hopeless, homeless*);
- конвертованих структурах *much ado about nothing; in one's terms*;
- парадигматичних рядах квантитативного наповнення (*furthermost, so much the more, all the more*);
- епідигматичних конструкціях (афіксація, словоскладання, конверсія);
- неочікуваних курйозах, плеоназмах типу (*gentlemostest, orangemostest, the little small quantity*).

Висновок. Робоча гіпотеза полягає в тому, що англійські номінативні одиниці позначені полісемією не тільки у модусі мови, але вони також відкриті синкретизму, семантичній полікомпонентності у живому мовленні та мовленнєвій поведінці. Свідками цього феномену є референти з логіко-конотативним значенням – інформативному та оцінному. Аксіологічне значення – атрибут інтеграції мови та мислення, що відображає результати лінгвокогнітивного процесу, соціокультурної діяльності людини. Шкала оцінок як результат омовлення етапів пізнання формалізується у межах від 0 до 1. Шкалярна валоризація оцінок включає і точку лакуарності – зникнення якогось семантичного елемента (фізичного, лінгвістичного, понятійного). Лакуарність – універсальна точка опори виміру континуума. Зіткнення суб'єкта пізнання з об'єктивним світом верифікує певні цінності, на яких фокусується увага суб'єкта. Деякі ознаки при цьому залишаються лакуарними, без уваги соціуму.

Серед прагматичних висловлень з негативною оцінкою виокремлюються мовленнєві акти, вимоги, заборони, погрози, заклики, застереження, прогнозування, які мають за мету уникнути небажаних наслідків. Пейоративна оцінка є потужним механізмом з огляду на те, що негативно оцінні судження мають велику виправну

силу. Вони імплікують доброзичливе ставлення до адресата, скриваючи свої інтенції та омовлюючи їх відповідними аксіологічними маркерами.

Спільні універсальні концепти діють аксіоматично прозоро. Базові лексеми залишаються стабільними та однойменними стосовно концептів. До широко відомих понять належать «багато» та «мало» («much», «many», «little», «few»). Зазначені лексеми – екстеріоризатори маркують ознаки референтів. Окремо без позначуваних референтів вони не вживаються, за виключенням нумеративної функції в операціях із числами.

Багато є таємниць у світі, а серед них – мова, яка вивіщує людину над світом, робить її нездоланною. Мова – найбільший духовний скарб, в якому народ виявляє себе творцем, передає нащадкам свій досвід і мудрість, перемоги і славу, культуру і традиції, думи і сподівання. Мова як гетерогенне явище потребує глибокого осмислення, комплексного підходу до наукового її буття. До лінгвальних таїн тяжіє і явище лакунарності забутих або непізнаних феноменів, що в перспективі є «вічним двигуном» нових відкриттів, до яких тяжіє і проблема *Ніцо*.

Перспективним вважаємо вивчення шкалярних посередників оцінки із семами «middle», «more», а також – статусу переліку як чинника омовлення, кількісно-якісних ознак денотатів, тенденцій до деквантифікації та десемантизації складників мовного поля кількості.

SEMANTIC DEVIATION OF QUALITATIVE-QUANTITATIVE LEXEMES IN THE ENGLISH DISCOURSE

S. O. Shvachko, Doctor of Philology, Professor
I. K. Kobaykova, PhD in Philology, Associate Professor
Sumy State University,
2, Rimskogo-Korsakova St., Sumy, 40007, Ukraine
E-mail: shvachko.07@mail.ru; kobaykova@ukr.net

The paper in question deals with the nominative units, their status in the English discourse (the object of investigation). Attention is being focused upon the paradigm of lexemes a few / little, many / much. Special attention is being paid to proverbs with the above units. Cf. Ukrainian ones мало, багато. Among their attractors considered are structures and semantics of outer and inner constructions. The proverbs in question are mostly one-sentence, two-block (theme, rheme), with one topic, devoid of fable and title. The evaluative semes are actualized by both lexemes (good, bad), seemingly chaotic. The basic lexemes are bifunctional; they have both nominative and evaluative functions. The words in question perform the actions of syncretism, polarization, lacunarity to meet demands of topicality, situations.

Keywords: semantic deviation, synergy, polarization, proverbs, notions of Good and Evil.

СЕМАНТИЧЕСКАЯ ДЕВИАЦИЯ КАЧЕСТВЕННО-КОЛИЧЕСТВЕННЫХ АТТРИБУТОВ В АНГЛИЙСКОМ ДИСКУРСЕ

С. А. Швачко, д-р филол. наук, профессор;
И. К. Кобякова, канд. филол. наук, доцент
Сумский государственный университет,
ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина
E-mail: shvachko.07@mail.ru; kobaykova@ukr.net

В статье исследуются вопросы семантической девиации номинативных единиц (объект исследования), их статус в англоязычном дискурсе (предмет исследования). Фокусируется внимание на группе лексем много, мало, обозначающих одноименные понятия. Внимание эмпатируется на текстоцентрическом подходе к пословицам коррелирующих языков – английского и украинского. Атрактором исследуемых пословиц является их структурно-семантическая параметризация – упрощенная структура, сингулярная топиковость, семантический синкретизм. В английском языке в отличие от украинского действует стандарт дискретных и недискретных детерминируемых единиц. Ср. англ. a few / little, many / much (русс. мало, много). Изоморфной представляется их бифункциональность, реализация информативной и аксиологической оценок. Исследуемые лексемы маркируют действие законов синкретизма, поляризации и лакулярности. Поляризация верифицируется релевантными топиками и ситуациями, в которых указанные лексемы, взаимозаменяясь, поляризуются в противоположных оценках.

Ключевые слова: семантическая девиация, синергетика, поляризация, пословицы, понятия добро, зло.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карасик В.И. Самоирония в поэтическом тексте // Знак – свідомість – знання: зб. наук. праць / голов. ред. В. І. Теркулов. – Горлівка : ГДПІМ, 2011. – Вип. 1. – С. 31–39.
2. Пименова М. В. Концепт надежда и способы его объективации в русской языковой картине мира // Знак – свідомість – знання. – Горлівка : ГДПІМ, 2011. – Вип. 1. – С. 14–31.
3. Синергетика в филологических исследованиях : монография / Т. И. Домброван, С. М. Еникеева, Л. С. Пыхтовникова и др.; под общ. ред. проф. Л. С. Пыхтовниковой. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. – 340 с.
4. Швачко С. О. Числівник англійської мови: навч. посіб. / С. О. Швачко, С. В. Баранова, І. К. Кобякова та ін.; за заг. ред. С. О. Швачко. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 171 с.
5. Швачко С. О. Навчити вчитися! / Світлана Олексіївна Швачко. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 136 с.
6. Кобякова И. К. Лингво-когнитивный модус английских квантитативных слов / И. К. Кобякова // Problems of combination of individualization and unification in language systems within modern communicative trends. – London: GISAP, 2014. – P. 36-40.
7. Webster's New World Dictionary. – USA, 1959. – 632 p.

LIST OF REFERENCES

1. Karasyk V. Y. Self-irony in the poetic texts // Zb. nauk. prats «Znak – svidomist – znannia» / holov. red. V. I. Terkulov. – Horlivka : HDPIIM, 2011. – Vol.1. – P. 31–39.
2. Pymenova M. V. Concept «Hope» and its objectivization in the Russian language worldview // Zb. nauk. prats «Znak – svidomist – znannia» / holov. red. V. I. Terkulov. – Horlivka : HDPIIM, 2011. – Vol. 1. – P. 14–31.
3. Synergetics in the filological investigation: monograph / T. Y. Dombrovan, S. M. Enykeeva, L. S. Pykhtovnykova y dr.; pod obshch. red. prof. L. S. Pykhtovnykovo. – Kh. : KhNU im. V. N. Karazyna, 2015. – 340 p.
4. Shvachko S. O. Numerals of the English language: manual / S. O. Shvachko, S. V. Baranova, I. K. Kobiakova ta in.; za zah. red. S. O. Shvachko. – Sumy : Vyd-vo SumDU, 2010. – 171 p.
5. Shvachko S. A. Teaching to study! manual / S. A. Shvachko. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2006. – 136 p.
6. Kobiakova Y. K. Linguo-cognitive modus of the English quantitative words / Y. K. Kobiakova // Problems of combination of individualization and unification in language systems within modern communicative trends. – London : GISAP, 2014. – P. 36-40.
7. Websters New World Dictionary. – USA, 1959. – 632 p.

Надійшла до редакції 23 жовтня 2015 р.